

BRENDAN SIMMS

HITLER

DOAR LUMEA ERA DE AJUNS

Traducere din limba engleză
de Andrei Pogăciaș

POLIROM
2023

Cuprins

<i>Prolog</i>	11
<i>Hărți</i>	12
Introducere	17

Partea întâi

UMILIREA

1. Portretul dictatorului în tinerețe	27
2. Împotriva unei „lumi de inamici”	32
3. „Colonizarea” Germaniei	39

Partea a doua

FRAGMENTAREA

4. Lupta pentru Bavaria	71
5. Puterea anglo-americană și neputința germană	87
6. Recâștigarea controlului asupra partidului	110

Partea a treia

UNIFICAREA

7. Provocarea americană	119
8. Saltul înainte	139
9. Cum să faci cât mai puține greșeli	160

Partea a patra

MOBILIZAREA

10. „Basmul”	179
11. „Elevarea” poporului german	202
12. Tunuri și unt	218

Partea a cincea
CONFRUNTAREA

13. „Nivel de trai” și „spațiu vital”	249
14. „Anglia e motorul opoziției față de noi”	271
15. Cei ce au și cei ce nu au	310

Partea a șasea
ANIHILAREA

16. Spre vest, lovind în est	353
17. Lupta contra „anglo-saxonilor” și a „plutocrației”	393
18. Căderea „Fortăreței Europa”	437
 Concluzie.	 479
 <i>Mulțumiri</i>	 483
<i>Note</i>	485
<i>Index</i>	559

Unul dintre motivele pentru care Hitler era atât de neliniștit în legătură cu puterea Bisericii Catolice era că vedea Vaticanul drept un aliat al cauzei habsburgice din Austria. Îl neliniștea activitatea tot mai intensă a mișcării de restaurare de acolo. La mijlocul lui ianuarie 1937, s-a confruntat cu un avertisment primit de la von Papen din Viena, despre succesul cauzei legitimiste din jurul tânărului Otto von Habsburg, fiul ultimului împărat, Carol I, și un personaj politic serios¹¹⁷. Nu peste multă vreme, Göring s-a întâlnit cu Mussolini la Roma și i-a spus că Germania nu va tolera niciodată și sub nicio formă o „restaurare habsburgică” în Austria¹¹⁸.

Ce îl îngrijora pe Hitler în acest caz nu erau armatele habsburgice, ci puterea ideii legitimiste, pe care o privea ca pe o provocare directă față de propria autoritate imperială. Știa că însemnele vechiului Sfânt Imperiu Roman erau la Viena și puteau fi folosite pentru a susține revendicările din Reich. Hitler se considera o culme a tuturor curentelor din istoria Germaniei. Întruchipa și elucida numeroase contradicții. Imensa fereastră panoramică de la Berghof dădea spre Untersberg, unde – după cum îi plăcea lui Hitler să le spună oaspeților¹¹⁹ – curtea împăratului Carol cel Mare sau, după alții, cea a lui Barbarossa dormea și aștepta ultima bătălie eroică pentru a crea un nou Reich. Istoria politică germană, în opinia lui, se sfârșise în 1933, dar acum Otto von Habsburg amenința să îi tragă pe germani înapoi spre trecut. Departe de a fi reprezentantul unei dinastii disprețuite, Otto era o amenințare față de întregul proiect imaginat de Hitler. Erau deci motive ca să sporească temerile lui Hitler în legătură cu o conspirație catolică internațională contra lui, să-i hrănească dorința de a ajunge la o înțelegere cu Italia, Ungaria și alte puteri afectate de amenințarea habsburgică și să-și întărească hotărârea de a rezolva problema cu Austria cât mai repede posibil. Planul minimal de intervenție militară în Austria trasat în iunie 1937 a primit astfel, în mod logic, numele de cod „Otto”¹²⁰.

În paralel, Hitler nu renunțase la planul său de a asigura *Lebensraum* poporului german. Era punctul central al întregii sale teorii economice. Din nou, principala lui referință au rămas puterile globale, mai ales Statele Unite. Americanii nu doar că dețineau un spațiu vast, ci și un pământ foarte fertil. În delta Mississippi, afirma el în mai 1937, „un popor ar putea trăi acolo în belșug” atât timp cât nu era inundat – o referire la catastrofele inundații din acel deceniu și un alt semn că Führerul era foarte la curent cu evenimentele de dincolo de Atlantic. Germanii, dimpotrivă, nu dispuneau de spațiu suficient. Reluând teme familiare din discursurile anterioare, Hitler a afirmat că germanii trăiau înghesuiți într-un spațiu strâmt, în timp ce rușii, britanicii și mai ales nord-americanii trăiau în „superabundență”¹²¹. „Spațiul nostru vital e prea mic”, a reiterat el peste câteva luni, și era nevoie să fie suplimentat prin „colonii”¹²². Ceea ce însemna să-i înalțe pe germani din starea lor curentă de „popor care nu aparținea clubului exclusivist al elitei înstărite globale”¹²³. Germania, argumenta Hitler, reluând o temă din retorica lui din anii 1920, continua să fie doar o parte a proletariatului mondial.

Scopul hranei, a spus cândva Flann O'Brien, este de a „ține oamenii în viață și în propria lor țară”. Cu aceste cuvinte în minte, al Treilea Reich căutase să se autoîntrețină de la bun început, dar în 1937 creșterea productivității agricole avea limitele ei. „Bătăliile producției” anuale crescuseră substanțial rezultatele, probabil chiar cu o treime. Acum se aplica regula randamentelor descrescătoare. Pe acest fundal, Hitler a

însărcinat Ministerul Agriculturii să înceapă planificarea colonizării terenurilor de dincolo de granițele Reichului¹²⁴. A anunțat că „scopul ultim și nenegociabil pentru noi este un Mare Reich”, care să „stabilească și să asigure viitoarea aprovizionare cu hrană a Germaniei”¹²⁵. Zona avută în vedere era Cehoslovacia și, mai ales, Ucraina. De observat că nu includea, în acest moment, Polonia, a cărei cooperare diplomatică și militară era vitală pentru orice campanie contra Uniunii Sovietice.

Încă nu exista niciun calendar și nici vreun sentiment de urgență în legătură cu aceste proiecte. „Zugspitze [cel mai înalt munte din Germania] nu poate fi urcat dintr-un singur pas”, a avertizat Hitler, „trebuie urcat treptat, pas cu pas, dar suntem deja pe la jumătate. [...] A trecut doar puțin timp”, a continuat, „dar am planificat activitatea acestei mutări pe o perioadă mai lungă, iar implementarea finală a programului va dura tot atât cât va dura până când vom fi crescut în Germania prima generație care să fi beneficiat de programul nostru de educație”¹²⁶. Toate acestea erau îndemnuri generice, menite să împiedice poporul german de a se deconecta, dându-i mereu noi sarcini pentru reîntinerirea rasei. „Atât timp cât duceți la îndeplinire proiecte ambițioase”, a declarat Hitler, „veți rămâne tineri”. Câteva luni mai târziu, a recunoscut că planurile sale erau un „proiect de viitor”. Nu se știa deloc când a doua jumătate sau ultima treime a programului urma să fie terminată și când va fi atins „obiectivul final”, dar sentimentul general era acela al unei lupte între generații care urma să dureze mai multe decenii, dacă nu cumva chiar câteva secole.

Pe parcursul lui 1937, noul an național-socialist s-a desfășurat iarăși în timp ce Hitler urma calendarul lui de tradiții inventate. Presa îi urmărea mișcările în timp ce el făcea naveta între Cancelaria Imperială și apartamentul său din München și Obersalzberg. Anul a culminat cu o lungă vară indiană de festivaluri, întruniri politice și vizite. Refuzând o invitație la a șapte suta aniversare a fondării Berlinului, Hitler a plecat la Bayreuth. De acolo s-a dus la congresul partidului de la Nürnberg, unde a ținut o serie de discursuri pe diverse teme. Germania era acum mult mai sigură, afirma Führerul, parțial fiindcă avea aliați ca Italia și Japonia, dar mai ales datorită „politicii sale rasiale sistematice”. Aceasta, sublinia Hitler, „crea o nouă ființă umană”, un ecou probabil deliberat al ambiției sovietice de a crea „omul nou”. Acești oameni noi nu doar că erau mai numeroși – a subliniat „numărul crescător de nașteri” –, dar arătau și mai bine. „Cât de arătoși sunt fetele și băieții noștri”, a continuat Hitler, „cât de luminoasă le e privirea, cât de sănătoasă și proaspătă le e postura, cât de splendide sunt trupurile a mii și milioane de persoane care sunt școlarizate și hrănite de organizațiile noastre”. Pe scurt, Hitler sărbătorea „renașterea unei națiuni prin crearea conștientă a unui nou tip de ființă umană”¹²⁷.

Atmosfera la congresul din 1937 a fost electrizantă. Un martor ocular a descris „isteria de masă” și „delirul” cu strigăte continue și exclamări de „Heil”. Când Hitler a trecut prin mulțime în triumf, chiar și oaspeții străini au fost copleșiți, mulți fiind mișcați până la lacrimi sau alăturându-se salutului. Führerul a primit demnitari străini riguros selectați la castel, pentru micul dejun – e clar că mare parte din spectacol era menit pentru a-i impresiona. Corpul diplomatic a participat pentru prima oară *en gros* la congres – un alt triumf¹²⁸. Totul părea să decurgă minunat.

Nici nu se terminase bine congresul de la Nürnberg, că Hitler aștepta deja următorul eveniment, și anume vizita lui Mussolini în Germania¹²⁹. L-a însoțit pe Il Duce de la München la Berlin și apoi la manevrele militare din Marea Baltică. Fiecare etapă a itinerariului său a fost regizată cu atenție, până la clipa când trenul lui Hitler, care mersese pe șine paralele cu al lui Mussolini pe ultima porțiune, a luat-o înainte, permițându-i dictatorului german să-și întâmpine vizitatorul în capitala imperială; poate să fi existat chiar și o sugestie că Germania nazistă depășise Italia fascistă¹³⁰. Nimic n-a fost lăsat la voia întâmplării. Aclamările și entuziasmul au fost înscenate cu grijă; muncitorii au primit zi liberă pentru a ovaționa¹³¹. Se pare că nu s-a discutat mai nimic important în acele zile, dar nu aceasta era problema. Scopul întregului exercițiu a fost mai ales acela de a fi un spectacol, o ocazie pentru Hitler de a-și prezenta realizările, de a-și arăta superioritatea față de dictatorul mai „venerabil” și a prezenta lumii un front comun printr-o diplomatie „față-n față”, care să desfidă cultura internaționalismului liberal din Europa¹³². La începutul lui noiembrie, Il Duce s-a alăturat pactului anticomintern, dar o alianță militară completă convenită cu Roma avea să mai aștepte încă optsprezece luni.

Dacă Hitler sperase să folosească vizita pentru a-și reitera pretențiile față de Austria, a fost dezamăgit. Trenul lui Mussolini s-a oprit simbolic în Pasul Brenner de la granița austro-italiană. La Innsbruck, Il Duce a coborât din tren pentru a-l saluta pe ministrul austriac de Externe. S-a relatat că lui Mussolini i s-a înmănat o scrisoare din partea văduvei lui Engelbert Dollfuss, aliatul decedat al Italiei, asasinat de naziști în timpul loviturii lor de stat eșuate din 1934¹³³. Pentru Berlin, simbolismul acestor acțiuni era clar. Hitler îi promisese deja lui Mussolini să nu mai întreprindă alte acțiuni în Austria fără să-l consulte. Acum, Führerul a anunțat Ministerul de Externe și pe Göring, pe care îl simțea că ducea o „politică prea agresivă”, că nu avea nicio intenție de a „precipita o criză”. În schimb, prefera să „continue să urmeze o soluție evolutivă”¹³⁴.

Timpul, se pare, încă mai era de partea lui Hitler. Încă mai avea nevoie de timp pentru reînarmare și pentru ca Austria să-i cadă în poală. Elevarea rasială a Germaniei avea nevoie de și mai mult timp. Hitler nu renunțase complet la speranța de a-și asigura obiectivele, dacă nu cu, atunci măcar nu împotriva Marii Britanii. Putea să amenințe cu războiul, jucând la cacealma, dar nu-l voia cu adevărat. „Știți”, își reasigura el auditoriul din partid la sfârșitul lui aprilie 1937, „întotdeauna merg până la limită, dar nu dincolo de ea”¹³⁵. Încă nu sosise timpul pentru a grăbi o confruntare. Nu voia ca „amenințarea cu o catastrofă mondială” să îi explodeze în față „prea devreme”. Mai degrabă, sublinia Hitler, Germania avea nevoie de pace, de o „perioadă de liniște [...] necesară pentru a permite oamenilor și statului să se maturizeze din punct de vedere politic, psihologic și militar”. Cu alte cuvinte, nu era nicio grabă.

În toamna lui 1937, fără ca majoritatea germanilor și cu atât mai mult a întregii lumi să afle, Hitler a crescut brusc tempoul¹³⁶. A hotărât nu doar să înceapă, ci să aplice o schimbare seculară¹³⁷. Hitler urma a fi prezent în viitor. Timpul nu mai avea răbdare. Când și de ce s-a întâmplat schimbarea nu poate fi spus cu absolută certitudine. Explicația parțială poate fi în sentimentul tot mai acut care-l încerca pe Hitler privind finitudinea ființei sale, o teamă din partea lui că boala sau un asasinat puteau să-i pună

capăt vieții prematur¹³⁸. Contemporanii notau că acum folosea frecvent expresia „cât voi mai trăi”¹³⁹. Principalul motiv totuși pare să fi fost că era conștient că războiul cu Statele Unite, probabil și cu lumea anglo-saxonă în general, pe care el sperase să-l evite sau cel puțin să-l amâne cât mai mult posibil, era acum mult mai aproape decât crezuse anterior. Într-un fel sau altul, timpul nu mai era de partea lui Hitler. Trebuia să acționeze repede, cu instrumentele pe care le avea la dispoziție, nu cu acelea pe care și le-ar fi dorit.

Breșa pare să fi apărut în prima săptămână din octombrie, când Roosevelt a lansat un atac furibund contra dictaturilor¹⁴⁰. Pe 5 octombrie 1937, același Roosevelt a ținut un discurs la Chicago, atacând „epidemia nelegiurii mondiale”, făcând clar audienței că avea în vedere Japonia, Germania nazistă și Italia fascistă. „Când o epidemie a unei boli fizice începe să se răspândească”, a continuat el, „comunitatea [...] trece la carantinarea pacienților pentru a-și proteja sănătatea față de răspândirea bolii”. Dacă nu se va proceda astfel, avertiza Roosevelt, „să nu vă imaginați că America va scăpa [...], că emisfera vestică nu va fi atacată și că va continua în liniște și pace să ducă mai departe etica și artele civilizației”. Când reporterii i-au cerut să-și clarifice afirmațiile, președintele a recunoscut că ele indicau „o atitudine” mai degrabă decât trasarea unui program, dar direcția generală era clară¹⁴¹. Definisise dictaturile drept „opusul” Statelor Unite, iar limbajul despre boală și carantină, care imediat a dat numele discursului, a sugerat o „medicalizare” a retoricii americane contra celui de-al Treilea Reich. Roosevelt pregătea sistematic opinia publică americană pentru războiul cu Germania¹⁴². Discursul carantinei a dat startul unui duel între Roosevelt și Führer, care va culmina cu un schimb de invective optsprezece luni mai târziu, înainte ca al Doilea Război Mondial să fi început și cu mult înainte ca SUA să devină un stat beligerant.

Discursul carantinei a făcut o puternică impresie asupra lui Hitler¹⁴³. Era contrariat mai ales de faptul că Roosevelt părea să includă Uniunea Sovietică printre prietenii săi democrați contra Axei. Hitler atribuia beligeranța președintelui presupusei sale nevoi de a deghiza eșecurile economice prin aventuri de politică externă, o temă la care va reveni în mod repetat în următorii șase ani. Führerul nu a dat o replică publică și a cerut ca presa să nu stârnească valuri, dar a reacționat în spatele ușilor închise. Pe 6 octombrie 1937, a doua zi după discursul lui Roosevelt, i-a scris baronului von Rechenberg, fost diplomat, pentru a cere alte copii ale pamfletului lui incendiar – intitulat *Roosevelt-Amerika: eine Gefahr* („America lui Roosevelt: un pericol”) –, care-l denunța pe Roosevelt drept marionetă a evreilor¹⁴⁴. Peste nouă zile, a cerut ca Ribbentrop și Goebbels să primească alte copii¹⁴⁵. Diatriba lui Rechenberg, care-i prezenta pe „americani adevărați”, cu origini albe, în antiteză cu lobbyul malefic evreiesc care-l controla pe Roosevelt, se potrivea și confirma opiniile repetate ale lui Hitler mai mult sau mai puțin precis¹⁴⁶. În aceeași perioadă, Hitler a dat undă verde unei masive campanii de propagandă contra Cehoslovaciei. A început pe 8 octombrie, la trei zile după Discursul carantinei¹⁴⁷. Ritmul deja se accelerase.

Confruntarea iminentă cu Statele Unite nu făcea însă ca acest stat să nu mai fie un model pentru Hitler. Din contră, la sfârșitul verii lui 1937, Rudolf Wolters, colaborator și confident al lui Speer, a fost trimis de cealaltă parte a Atlanticului pentru a studia

planurile urbanistice¹⁴⁸. Schițele și fotografiile pe care i le-a trimis lui Hitler erau grăitoare pentru preocuparea celui de-al Treilea Reich în legătură cu Lumea Nouă și arătau măsura în care planurile pentru Berlin erau influențate de modelul Washingtonului. Wolters era responsabil cu proiectarea noii „axe nord-sud” în cadrul planului monumental al lui Hitler denumit „Germania”. Nu a fost impresionat de orașele americane – „sălbatice și lipsite de vreo ordine” –, cu o singură excepție. Excepția a fost Washington, mai ales zona de la sud de Casa Albă, pe care Wolters o considera remarcabilă¹⁴⁹. Schița Memorialului Lincoln și a bazinului în care se reflectă, pe care i-a trimis-o Führerului, a fost sugestiv intitulată „Axa est-vest”, cu siguranță o aluzie la plănuita „axă nord-sud” a lui Hitler. Multe dintre proporțiile arhitecturii guvernamentale pe care le-a studiat în Statele Unite s-au regăsit la dimensiuni mult mai mari în planurile pentru axa nord-sud¹⁵⁰. Hitler se informa și de unul singur despre clădirile americane. Când Wiedemann a vizitat Statele Unite, la sfârșitul lui 1937, i-a adus cărți de arhitectură Führerului, a cărui ambiție era să lupte contra „complexului de inferioritate” german. Gigantismul viziunii lui Hitler pentru proiectul „Germania” era în principal produsul preocupării lui față de mărimea Statelor Unite și a monumentelor sale¹⁵¹. Noul Berlin, cu alte cuvinte, era proiectat pentru a egala și chiar a depăși nu doar rivalii săi europeni, ci și Washington, DC.

O dinamică similară conținea și planurile Führerului de a transforma Hamburgul, oraș despre care credea că are deja „ceva american”¹⁵². Dacă Washington era un model pentru Berlin, New York era inspirația pentru Hamburg. Mai devreme în acel an, Hitler se întâlnise cu reprezentanții orașului la Cancelaria Imperială, în holul căreia se aflau expuse machete ale podului plănuit peste Elba și ale noii riviere, precum și planurile lor detaliate. „De la podul peste Elba în amonte”, a spus Hitler, „începe orașul mondial Hamburg”. Hitler voia ceva cu „caracter monumental”, care luminat noaptea să creeze „o privescote copleșitoare”¹⁵³. Principalul lui public în acest caz era lumea anglo-saxonă, căci vizitatorii de peste mări intrau de obicei în Germania prin Hamburg. Hitler i-a spus ulterior lui Schuschnigg, cancelarul austriac aflat în vizită, că voia să-i impresioneze pe americanii care soseau în Germania cu forța constructivă a celui de-al Treilea Reich¹⁵⁴. Planurile au fost anunțate public în vară, iar în toamna lui 1937 Konstanty Gutschow, arhitectul însărcinat cu proiectarea unui zgârie-nori care urma să fie sediul partidului, a mers în Statele Unite ca să studieze structuri precum Empire State Building din New York¹⁵⁵.

Incertitudinea lui Hitler în legătură cu Statele Unite s-a rezumat în nehotărârea sa dacă Germania trebuia reprezentată la următoarea Expoziție Internațională, care era programată să aibă loc în New York în 1939. Era logic să continue, după succesul Reichului de la Paris, cu o prezență fulminantă de cealaltă parte a Atlanticului. Wiedemann, Speer și mulți alții doreau foarte mult acest lucru, dar Hitler ezita¹⁵⁶. Problema era că prezența nu avea sens din punct de vedere economic, fiindcă schimburile comerciale cu Statele Unite scăzuseră de când tratatul comercial bilateral expirase cu doi ani în urmă. Mai mult, în imaginarul nazist New Yorkul era bârlogul monstrului capitalist și evreiesc. Ministerul Propagandei și Ministerul de Externe au fost împotriva participării, pe motiv că astfel pur și simplu le-ar fi permis criticilor locali, de pildă primarului La Guardia, să vocifereze contra regimului. Spre sfârșitul anului, Hitler a hotărât într-un

final să se opună participării germane¹⁵⁷. Nu-și va duce mesajul în Lumea Nouă, ci îl va etala în propriile sale condiții pe țărmul european al Atlanticului. Lumea lui Hitler începea să se micșoreze.

Revenind la Berlin la sfârșitul lui 1937, Hitler a avut două întruniri extrem de importante. Prima, pe 29 octombrie, a fost cu *Propagandaleiter* din NSDAP. Le-a transmis că „nu mai avea mult de trăit conform estimărilor umane”. A făcut-o fără referire la vreo boală, care ar fi putut să alarmeze publicul, ci doar la faptul că membrii familiei sale nu au trăit foarte mult. Ambii părinți, a adăugat, muriseră devreme. Din acest motiv, a continuat Hitler, era „necesar să rezolve problemele care trebuiau rezolvate cât mai repede posibil”, anume „în timpul vieții sale”. „Numai” el, a subliniat Führerul, era în măsură să o facă¹⁵⁸. Hitler își anunța auditoriul că venise timpul să grăbească lucrurile. Ajunsesse la o limită.

A doua întâlnire s-a ținut în Cancelaria Imperială pe 5 noiembrie și a avut drept rezultat faimosul „Memorandum Hossbach”¹⁵⁹. Nu trebuie considerată ca fiind inaugurarea unei noi faze în politica lui Hitler, ci ca reflectare a unei recente schimbări. Scopul imediat al întâlnirii, ținută la cererea lui Blomberg, a fost de a se discuta alocarea materiilor prime pentru Wehrmacht, o chestiune importantă care putea fi rezolvată doar pe baza strategiei generale a Führerului. Hitler a prezentat-o extrem de detaliat, menționând în clar că remarcile sale erau menite a fi un ghid pentru „politica germană pe termen lung” și o „moștenire în caz de moarte”. Contradicția dintre planificarea pe termen lung vizată de Hitler și posibilitatea morții sale era evidentă. Nimic din viziunea sa strategică nu era nou, de fapt totul fusese repetat de Hitler *ad nauseam* încă din anii 1920. Principalul scop al politicii germane, a spus, era „securitatea și sporul” *Volk*-ului, ceea ce reprezenta o „chestiune de spațiu”. Poporul german, spunea Hitler, era îngrămadit în Europa Centrală și avea nevoie de spațiu. Autarhia sau comerțul internațional nu puteau fi soluții, deoarece materiile prime erau dificil de procurat, iar securitatea alimentară pur și simplu nu putea fi asigurată. Concluzia lui Hitler a fost că „Viitorul Germaniei putea fi decis doar prin soluționarea chestiunii spațiului”, care trebuia avută în vedere pentru „o perioadă de până la trei generații”.

Principalele puteri care trebuiau luate în considerare „azi”, a continuat Hitler, erau Anglia, Franța, Rusia [*sic*] și statele vecine mai mici. Uimitor în legătură cu această afirmație nu era atenția mai mare acordată Marii Britanii față de orice altă putere, cât faptul că Statele Unite par să nu existe în calculele sale. Ar putea fi mai multe motive, dar cel mai evident e că termenul crucial era „azi”. După cum vom vedea, Hitler a rămas preocupat pe moment de dimensiunea imensă a Statelor Unite, dar nu aceasta era problema întâlnirii, care era axată pe viitorul imediat și pe vecinătatea imediată. Hitler urma să se ocupe de Europa „azi” și de restul lumii – adică, de Statele Unite – mâine. Întâlnirea nu a fost organizată ca să dezvăluie bine-cunoscuta ambiție pe termen lung a lui Hitler, care era să se confrunte sau măcar să contrabalanseze Statele Unite, ci să stabilească pe termen scurt pașii necesari care să facă posibilă cucerirea unui *Lebensraum* în Rusia într-un termen mediu. Hitler trecuse de la contemplarea unui viitor planetar mai depărtat la soluționarea imediată a unei probleme presante pe continent. Obiectivul nu putea fi realizat decât prin „forță”, iar această cale, a avertizat